

Sygn. akt I UK 465/15

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania H. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 października 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 31 lipca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację H. D. od wyroku z dnia 16 kwietnia 2015 r., którym Sąd Rejonowy w Ł. oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 19 stycznia 2015 r. odmawiającej prawa do zasiłku chorobowego.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (dalej jako ustawa zasiłkowa) przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że skarżąca, ubezpieczona dobrowolnie, nie nabyła prawa do zasiłku chorobowego, gdyż w dniu 1 stycznia 2015 r. nie upłynęło 90 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego; 2) art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej w związku z

art. 36 ust. 4 w związku z art. 11 ust. 2 i w związku z art. 14 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) przez błędną wykładnię i niezastosowanie art. 57 § 5 pkt 2 k.p.a., wskutek przyjęcia, że nie ma znaczenia, iż odwołująca nadała przesyłkę na pocztę w dniu 3 października 2015 r. (piątek) i „za ten dzień należy uznać datę wniesienia wniosku do ZUS”; z treści tych przepisów wynika, że wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym powinien być złożony w terminie 7 dni określonym w art. 36 ust. 4 w związku z art. 14 ust. 1a ustawy systemowej, a więc zachowanie terminu należy oceniać na podstawie art. 57 § 5 pkt 2 k.p.a.; 3) art. 123 ustawy systemowej w związku z art. 180 § 1 i 2 oraz 57 § 4 pkt 2 k.p.a., przez ich niezastosowanie w sprawie, podczas gdy z przepisów tych wynika, że zachowanie terminu do wniesienia wniosku o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym należy oceniać na podstawie art. 57 § 5 pkt 2 k.p.a. (decyduje o tym data stempla pocztowego lub - w przypadku przesyłki poleconej - data jej nadania).

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono: 1) występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, czy użyte w art. 14 ust. 1 w związku z art. 36 ustawy systemowej sformułowanie „wniosek został zgłoszony” jest tożsame ze sformułowaniem „złożenie wniosku na pocztę” (użytym w art. 57 § 1 i art. 57 § 5 pkt 2 k.p.a), gdy ubezpieczony wnosi wniosek i przesyła go za pomocą przesyłki pocztowej listem poleconym operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe, ze wskazaniem w formularzu daty wypełnienia druku oraz wskazując datę, od której chce być objęty ubezpieczeniem chorobowym, a zatem czy następuje to w dniu złożenia pisma na pocztę i wysłaniu przesyłką poleconą, czy dopiero od doręczenia przez pocztę przesyłki poleconej do organu rentowego; 2) oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej „w zakresie naruszeń prawa materialnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK

400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżąca nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, formułując zagadnienie prawne na tle art. 14 ust. 1 i art. 36 ustawy systemowej oraz art. 57 § 1 i art. 57 § 5 pkt 2 k.p.a., skarżąca nie przeprowadza żadnego wyводу jurydycznego dla wykazania, że wskazywana przez nią wątpliwość faktycznie istnieje i wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego. Tymczasem wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania, jak czyni to skarżąca (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności przemawiających za przyjęciem skargi do rozpoznania w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącą prawidłowego wniosku w tym zakresie. Należy tylko zauważyć, że art. 57 § 5 pkt 2 k.p.a. znajduje zastosowanie dla potrzeb oceny zachowania terminów. Tymczasem z art. 14 ust. 1 ustawy systemowej jasno wynika, że, co do zasady, objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony. W myśl jednoznacznego brzmienia art. 36 ust. 9 tej ustawy, zgłoszenia takiego dokonuje się w jednostce organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wyjątek od zasady określonej w art. 14 ust. 1 ustawy zasiłkowej zawiera ust. 1a tego artykułu, na podstawie którego objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane w terminie określonym w art. 36 ust. 4, to znaczy w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia. Z niekwestionowanego stanu faktycznego sprawy wynika, że obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, którym skarżąca podlegała z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej trwały nieprzerwanie od dnia 3 września 2012 r. i nie ustały (nie było żadnej przerwy w prowadzeniu tej działalności). Nie wystąpiła zatem sytuacja, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy

systemowej, wobec czego art. 14 ust. 1a tej ustawy nie miał zastosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2015 r., I UK 376/14, LEX nr 1750110).

Po drugie, skarżąca nie tylko nie wykazuje występowania przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, ale odwołując się do „zakresu naruszeń prawa materialnego” nie wskazuje przepisów, których naruszenie przez Sąd odwoławczy miałoby wprost stanowić o wadliwości zaskarżonego wyroku. Uchodzi również jej uwadze, że nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na tle określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.